

Sygn. akt I PK 105/11

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 lutego 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Bogusław Cudowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Zbigniew Myszka

SSN Jolanta Strusińska-Żukowska

w sprawie z powództwa Z. S.

przeciwko Kopalni Węgla Kamiennego "K." Spółce z o. o.

o podwyższenie renty wyrównawczej,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 7 lutego 2012 r.,

skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i

Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 15 marca 2011 r.,

oddala skargę kasacyjną.

UZASADNIENIE

Powód wniósł pozew przeciwko Kopalni Węgla Kamiennego Spółce z o.o., domagając się zasądzenia 10 000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu tytułem: nagrody jubileuszowej za 25 lat pracy, do której powód nabył prawo

w 2005 r., zaległych premii w tym 14-tych pensji i „Barbórki” za ostatnie trzy lata przed dniem wniesienia pozwu oraz odprawy emerytalnej i zasądzenia kosztów postępowania według norm przepisanych.

Wyrokiem z 29 listopada 2010 r. Sąd Rejonowy odrzucił pozew w zakresie roszczeń za okres od 1 stycznia 2008 r. do 6 października 2008 r., oddalił powództwo w pozostałej części i zasądził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 600 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Rejonowy ustalił, że powód był pracownikiem pozwanej Kopalni od 7 maja 1980 r. do 31 lipca 2002 r. W 1996 r. została u powoda stwierdzona choroba zawodowa (uszkodzenie słuchu). Powód uzyskał rentę z ZUS i umowa o pracę została rozwiązana. Także w 1996 r. strony zawarły nową umowę o pracę, na podstawie której powód został zatrudniony na powierzchni jako pracownik obsługi pomp i pracował do 2002 r., kiedy umowa została rozwiązana i pozwany rekompensował powodowi utratę wynagrodzenia za pracę rentą wyrównawczą. W sprawie renty wyrównawczej strony zawierały ugody pozasądowe, jak również wносиły pozwy do Sądu Rejonowego.

W ostatnim okresie przed wniesieniem pozwu w niniejszej sprawie, pozwana wypłacała powodowi rentę wyrównawczą na podstawie wyroku Sądu Rejonowego z 13 października 2004 r. (sygn. 44/03) w kwocie po 1052,78 zł miesięcznie.

Pozwem z 14 grudnia 2007 r. Kopalnia wystąpiła przeciwko powodowi z roszczeniem o ograniczenie z dniem 1 stycznia 2008 r. obowiązku świadczenia renty o kwotę 250 zł miesięcznie. Kopalnia twierdziła, że gdyby Z. S. pracował, to w chwili wniesienia pozwu miałby uprawnienia emerytalne i renta wyrównawcza powinna być obliczona jako różnica pomiędzy hipotetyczną emeryturą pozwanego a jego rentą inwalidzką i świadczeniem wyrównawczym. Wyrokiem z 6 października 2008 r. (sygn. 536/07) Sąd ograniczył obowiązek powodowej Kopalni wypłacania pozwanemu renty wyrównawczej do kwoty po 776,25 zł miesięcznie za styczeń i luty 2008 r. i do kwoty po 826,70 zł za dalsze miesiące. Wyrokiem z 26 marca 2009 r. Sąd Okręgowy oddalił apelację pozwanego Z. S. W motywach obu wyroków Sądy wskazały, że gdyby nie choroba zawodowa, to Z. S. z dniem 1 czerwca 2005 r. przeszedłby na emeryturę i od tego czasu szkoda materialna,

jaką ponosi w związku z chorobą zawodową, wyraża się w różnicy pomiędzy potencjalną emeryturą a faktycznie otrzymywanym świadczeniem rentowym z ZUS.

W dalszej części uzasadnienia wyroku z 29 listopada 2010 r. Sąd Rejonowy podkreślił przede wszystkim, że powód zgłosił roszczenie o zasądzenie 10 000 zł tytułem podwyższenia renty wyrównawczej i ostatecznie sprecyzował, że szkoda której domaga się wyrównania, polega na utracie nagrody jubileuszowej za 30 lat pracy, odprawy emerytalnej oraz 14-tej pensji i barbórki za okres trzech lat od dnia wniesienia pozwu.

Podniesiono, że bezsporne w sprawie było, iż powód gdyby nie choroba zawodowa, to pracowałby na stanowisku górnika kombajnisty do 31 maja 2005 r. i od 1 czerwca 2005 r. przeszedłby na emeryturę. Spór natomiast dotyczył tego, czy powód, jako zdrowy emeryt, mógłby podjąć zatrudnienie, z tytułu którego otrzymywałby 14-tą pensję i barbórkę, a także tego czy roszczenia z tytułu odprawy emerytalnej i nagrody jubileuszowej za 30 lat pracy są przedawnione.

Zdaniem Sądu Rejonowego podstawę prawną zgłoszonego przez powoda roszczenia o podwyższenie renty wyrównawczej stanowią przepisy art. 444 § 2 k.c. w związku z art. 907 § 2 k.c. oraz w związku z art. 300 k.p.

Pozew w niniejszej sprawie został wniesiony 22 kwietnia 2009 r. Poprzednie postępowanie w sprawie o rentę wyrównawczą (536/07) zostało prawomocnie zakończone wyrokiem Sądu Okręgowego z 26 marca 2009 r. i obejmowało okres od 1 stycznia 2008 r. Wcześniejsze postępowanie w sprawie o rentę wyrównawczą (sygn. 44/03) obejmowało okres od 1 grudnia 2001 r. a wyrok zapadł 13 października 2004 r. Dlatego też w niniejszej sprawie Sąd Rejonowy, na podstawie art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c., odrzucił pozew w zakresie roszczeń powoda za okres od 1 stycznia 2008 r. do 6 października 2008 r.

Podkreślono, że powód (w postępowaniu w sprawie 536/07 - pozwany) miał możliwość zgłaszania, jakie składniki wynagrodzenia i inne świadczenia mają wpływ na wysokość ponoszonej przez niego szkody i w ten sposób mógł poddać to pod rozagę Sądu. Powód mógł również wówczas podnosić, że w związku z chorobą zawodową utracił prawo do 14-tej pensji i barbórki za okres od 1 stycznia 2008 r. do 6 października 2008 r. Powód ponadto nie wykazał, że gdyby nie

choroba zawodowa, to mógłby nadal pracować w pozwanej Kopalni na dotychczasowym stanowisku lub rozwiązać z pozwaną umowę o pracę i jako zdrowy emeryt zawrzeć z pozwaną umowę zlecenia lub podjąć pracę w innym podmiocie gospodarczym. Stąd roszczenie powoda o podwyższenie renty wyrównawczej o wartość utraconych 14-tych pensji i barbórek za okres od 22 kwietnia 2006 r. do 31 grudnia 2007 r. i od 7 października 2008 r. do chwili wyrokowania Sąd oddalił.

Jednocześnie jednak Sąd Rejonowy uzasadnił rozstrzygnięcie w zakresie roszczenia powoda o podwyższenie renty wyrównawczej o wartość utraconej odprawy emerytalnej i nagrody jubileuszowej za 30 lat pracy. Z roszczeniem o podwyższenie renty o wartość tych świadczeń powód wystąpił 22 kwietnia 2009 r. (co do odprawy emerytalnej) i 2 grudnia 2009 r. (co do nagrody jubileuszowej za 30 lat pracy). Strona pozwana podniosła zarzut przedawnienia. Zgodnie z art. 442 § 1 k.c. roszczenie o naprawienie szkody ulega przedawnieniu z upływem lat trzech od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia. Poszkodowany, czyli powód, o szkodzie związanej z utraconą nagrodą jubileuszową za 30 lat pracy dowiedział się w 2005 r. tj. w okresie, kiedy otrzymałby nagrodę jubileuszową, gdyby nie zachorował na chorobę zawodową i pracował u pozwanej. Wówczas to, wedle zeznań powoda, złożył on podanie do Kopalni (a zatem wiedział także o osobie obowiązanej do naprawienia szkody) o wypłatę nagrody jubileuszowej za 30 lat pracy i uzyskał odpowiedź, że może domagać się tej nagrody w postępowaniu sądowym. Do 2 grudnia 2009 r. powód nie zgłosił w żadnym postępowaniu sądowym roszczenia o równowartość utraconej nagrody jubileuszowej za 30 lat pracy.

Co do daty wymagalności roszczenia o równowartość odprawy emerytalnej, to strona powodowa w piśmie z 30 marca 2010 r. podnosiła, że powód dopiero 26 marca 2009 r. dowiedział się o tym, że przeszedłby na emeryturę w 2005 r. i dlatego 26 marca 2009 r. nastąpiła wymagalność tego roszczenia. Sąd Rejonowy stwierdził jednak, że z treści oświadczenia pełnomocnika Z. S. złożonego na rozprawie 4 lutego 2008 r. (536/07) wynika wprost, że Z. S. nie kwestionował na ten dzień, że gdyby nie choroba zawodowa, to przeszedłby na emeryturę w 2005 r. Zatem stanowisko zaprezentowane w niniejszym postępowaniu, że powód dopiero

z treści wyroku Sądu Okręgowego z 26 marca 2009 r. dowiedział się o tym, że przeszedłby jako osoba zdrowa na emeryturę w 2005 r., jest sprzeczne z oświadczeniem tego samego pełnomocnika Z. S. z 4 lutego 2008 r. Wobec faktu, że roszczenia powoda o podwyższenie renty wyrównawczej o wartość nagrody jubileuszowej za 30 lat pracy i odprawy emerytalnej są przedawnione, Sąd powództwo w tym zakresie oddalił.

Apelację od wyroku złożyła strona powodowa, zarzucając naruszenie art. 328 § 1 k.p.c., art. 45 ust 1 Konstytucji RP, art. 442 k.c.

Sąd Okręgowy wyrokiem z 15 marca 2011 r. apelację oddalił. W uzasadnieniu stwierdzono, że Sąd Rejonowy wskazał wyraźnie i prawidłowo, że podstawę prawną zgłoszonego roszczenia o podwyższenie renty wyrównawczej stanowią przepisy art. 444 § 2 k.c. w związku z art. 907 § 2 k.c. oraz w związku z art. 300 k.p. Słusznie podniósł, że powód utracił status pracownika i roszczenia w tym zakresie zostały oddalone jako bezzasadne. Sąd I instancji prawidłowo odrzucił pozew za okres od 1 stycznia do 6 października 2008 r., ponieważ ten okres został objęty rozstrzygnięciem w przedmiocie wysokości renty wyrównawczej (wyrok Sądu Rejonowego - 536/07, apelacja powoda od tego wyroku została 26 marca 2009 r. oddalona). Powód miał wówczas możliwość zgłaszania, jakie składniki wynagrodzenia mają wpływ na wysokość ponoszonej szkody i w ten sposób mógł poddać to pod rozagę Sądu. Powód mógł również wówczas podnosić, że w związku z chorobą zawodową utracił prawo do 14-tej pensji i barbórki. Rozważania te dotyczą również prawa do odprawy emerytalnej i nagrody jubileuszowej. Niezależnie od tego Sąd Okręgowy uznał trafność rozstrzygnięcia co przedawnienia podnoszonych roszczeń. W ocenie Sądu Okręgowego wszystkich tych roszczeń powód jako były pracownik mógłby dochodzić tylko w procesie odszkodowawczym o rentę wyrównawczą. Podkreślono również, że bezspornym w sprawie jest, że gdyby nie choroba zawodowa, powód przeszedłby na emeryturę od 1 czerwca 2005 r. Słusznie Sąd Rejonowy wskazuje, że od 1 czerwca 2005 r. powód nie otrzymałby już 14-tej pensji ani barbórki, a hipotetyczną emeryturą.

Skargę kasacyjną od wyroku Sądu Okręgowego złożył powód, skarżąc go w całości. Zarzucono naruszenie: 1) „art. 907 § 2 k.c. polegające na przyjęciu, że powód w trakcie wypłacania mu renty wyrównawczej do pensji pracownika – na

podstawie prawomocnego wyroku – utracił przywileje pracownicze związane z zarobkami, 2) „art. 365 § 1 k.p.c. przez fakt, iż Sąd uznał, że prawomocne orzeczenie nie wiąże sądu, który go wydał”.

Wniesiono o: 1) uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w całości i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcie o kosztach procesu, 2) „przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ pkt 2 i 4 albowiem na tle wyżej wskazanych naruszeń przepisów kodeksu cywilnego i kodeksu postępowania cywilnego istnieje potrzeba ich wykładni w zakresie dochodzonych roszczeń, budzących poważne wątpliwości, a ponadto skarga kasacyjna jest w sposób oczywisty uzasadniona wobec wyżej przedstawionych naruszeń prawa”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Sąd Najwyższy może skargę kasacyjną rozpoznawać tylko w ramach tej podstawy, na której ją oparto, odnosząc się jedynie do przepisów, których naruszenie zarzucono (art. 398¹³ § 1 k.p.c.).

Podniesione w skardze kasacyjnej zarzuty są zupełnie bezpodstawne. Żaden fragment uzasadnienia zaskarżonego wyroku nie daje podstaw do twierdzenia, że Sąd Okręgowy „uznał, że prawomocne orzeczenie nie wiąże sądu, który go wydał”. Z uzasadnienia skargi wynika, że skarżącemu chodzi o wyroki w sprawach: 44/04 i 536/07. Lektura uzasadnienia zaskarżonego wyroku prowadzi do przeciwnego wniosku. Uwzględnienie prawomocnych orzeczeń w sprawie renty wyrównawczej było podstawą dla odrzucenia pozwu dotyczącego roszczeń za okres od 1 stycznia 2008 r. do 6 października 2008 r. Co więcej, Sąd Okręgowy, tak jak Sąd Rejonowy odwoływały się do bezspornych ustaleń z postępowań dotyczących renty wyrównawczej, zgodnie z którymi powód, gdyby nie choroba zawodowa, pracowałby na stanowisku górnika-kombajnisty do 31 maja 2005 r. i od 1 czerwca 2005 r. przeszedłby na emeryturę. Wszystko to prowadzi do wniosku, że zarzut naruszenia art. 365 k.p.c. jest całkowicie bezzasadny.

Tak samo należy ocenić rzekome naruszenie art. 907 § 2 k.p.c. Powód w uzasadnieniu skargi sugeruje, że Sąd Okręgowy dokonał ustaleń powodujących

obniżenie świadczenia „bez ograniczenia wyływającego z późniejszego wyroku”, co może jedynie sugerować, że nie tylko ten zarzut, ale również zarzut naruszenia art. 365 k.p.c. dotyczą w istocie nie wyroku skarżonego skargą kasacyjną, lecz wyroków w sprawach: 44/04 i 536/07. Dla oceny zasadności rozpoznawanej skargi znaczenie ma jedynie fakt, że wyrok Sądu Okręgowego z 15 marca 2011 r. w żaden sposób nie naruszał art. 907 k.c. Wyrok wydany na podstawie tego przepisu wywiera skutek tylko na przyszłość. Jednakże zmiana renty (art. 907 § 2 k.c.) dopuszczalna jest również za okres poprzedzający wytoczenie powództwa o zmianę, z tym że okres ten nie może sięgać poza datę, w której nastąpiła zmiana stosunków, poza termin przedawnienia zaległych świadczeń okresowych oraz poza datę orzeczenia lub ugody, w których została określona renta, mająca podlegać zmianie w wyniku uwzględnienia powództwa (wyrok SN z 17 marca 1972 r., II PR 26/72, OSP 1972, z. 11, poz. 211; A. Szpunar, glosa do uchwały SN z 28 października 1993 r., III CZP 142/93, PS 1995, nr 4, s. 73).

Z tych względów, orzeczono jak w sentencji.